

PRETPLATA:

mjesечно Din 30.—

trimestrično 90.—

Za inozemstvo dvostruko

NARODNI LIST

NEZAVISNI DNEVNIK

Br. 71.

Šibenik, četvrtak 5. VII. 1928.

God. I.

Demisija vlade V. Vukićevića.

Ostavka je uslijedila jučer u 12 sati.

BEOGRAD, 5. Kao što se je u svim političkim krugovima sa sigurnošću predviđalo, demisija vlade Velje Vukićevića uslijedila je jučer prije podne. Velja Vukićević došao je u predsjedništvo vlade oko 9 sati ujutro a malo zatim i ostali ministri. U 10 sati započela je kratka sjednica ministarskog savjeta, koja je trajala samo pola sata, a nato je Velja Vukićević krenuo u Dvor.

Za vrijeme sjednice vlade bila je sakupljena pred zgradom velika masa svijeta, koja je živo komentarisala o događajima, koji će uslijediti, i svima je zavladalo veliko oduševljenje, kad se saznao da će vlada podnijeti ostavku, jer su svi osjećali, da se ovom demisijom cijeli narod oslobođio jedne nearetne vlade, koja ga je dovela svojim djelovanjem do njegove potpune propasti.

V. Vukićević na putu do Dvora nije htio da daje nikakvih

izjave novinarima, koji su se oko njega okupili. Međutim ostali ministri, čim su izašli iz predsjedništva vlade, izjavili su novinarima, da je vlada odlučila da podnese ostavku i to s razloga, da se pokuša mogućnost stvaranja jedne koncentracione vlade.

V. Vukićević izšao je iz Dvora u 12.30. Videći pred sobom novinare, Vukićević im dobjecuje „O novinarska četo!“ Na njihova pitanja, da li je podnio ostavku, odgovorio je: „Jest jesam! Demisija je uslijedila u duhu zaključaka vladinih klubova, da se ispiša mogućnost šire koncentracione vlade“. Međutim motivaciju ostavke nije htio da kaže izmotavajući se raznim izgovorima. Iz dvora otišao je u predsjedništvo vlade, gdje je bila sakupljena grupa njegovih poslanika, koje je izvjestio o ostavci i obrazložio im uzroke demisije.

Situacija prešla u ruke Nj. V. Kralja.

Audijencija Dr. Perića i Ace Stanojevića.

BEOGRAD, 5. Otvaranjem krize cijela situacija prenesena je u ruke Nj. V. Kralja. Konzultovanja u Dvoru započela su odmah poslije podne. Prvi je bio u audienciji u 5 sati predsjednik narodne skupštine Dr Ninko Perić, a u 6 sati prvi potpredsjednik radikalne stranke Aca Stanojević. Već sama činjenica, da su konzultovanja započela audiencijom Ace Sta-

nojevića, koji je poznat kao nepomirljiv protivnik Velje Vukićevića, izazvala je u svim političkim krugovima veliku pažnju i raznovrsne komentare. G. Aca Stanojević, već od prije poznat sa svoje štlijnosti, na izlasku iz Dvora, držao se je veliko rezervirano te nije htio da daje nikakova obavještenja sakupljenim novinarima.

Definitivna likvidacija ličnosti V. Vukićevića.

BEOGRAD, 5. Demisija kabineta V. Vukićevića izazvala je raznovrsne komentare u političkim krugovima. U krugovima SD koalicije ovoj demisiji ne daje se velika važnost, te se smatra samo kao jedna igra, da se ublaži Hrvati i da se opšjeni javnest. Međutim u svim politi-

čkim krugovima smatra se više nego sigurnim, da je fatalna ličnost Velje Vukićevića definitivno likvidirana. Drži se također, da, kakvagod vlada bila sastavljena, da Velja Vukićević neće više ući u obzir.

Kako će se riješiti kriza?

Mogućnost provizorne koalicione vlade — Stanovište SDK.

BEOGRAD, 5. Demisijom vlade V. Vukićevića težina situacije se nije ni najmanje umanjila. U političkim krugovima računa se, da do koncentracione vlade neće moći da dođe, jer SD koalicija neće apsolutno da ulazi u bilo kakvu vladu, koja bi bila sastavljena iz današnje narodne skupštine. Ona čvrsto stoji na stanovisu, da su jedini mogući izlaz iz ove teške situacije slobodni izbori. Ona je to svoje stanovište već i jasno precizirala. Prema tome otpada svaka mogućnost jedne koncentracione vlade, u koju bi ušla i SDK.

Sa strane pak stanovitih političkih krugova prepostavlja se mogućnost da će se ova kriza riješiti na taj način, da će

biti sastavljena provizorna koaliciona vlada iz dosadašnjih vladinih grupa, u koju bi ušle potpuno druge ličnosti. Ova vlada bi imala provesti ratifikaciju neptunske konvencije i riješiti neka druga važnija pitanja, a onda bi bila raspушtena narodna skupština i na jesen bi bili provedeni novi izbori.

Posljednji napori V. Vukićevića

BEOGRAD, 5. V. Vukićević, čija je ličnost poslije ove demisije konačno izbrisana sa pozornice našeg političkog života, uviđajući, da mu je vlast za uvijek nestala iz ruku, vrši posljednje napore, ne bi li barem uspio da za predsjednika

neve vlade protura ličnost svog povjerenja. Kao ličnosti njegovog povjerenja, za koje bi se on založio, spominju se dr Korošec, Vlaua Andrić i Milorad Vujičić. Međutim ova njegova akcija nailazi na strašan otpor kod pristaša glavnog odbora radikalne stranke, koji će provesti najveću borbu, da na čelo vlade ne dođe bilo koji eksponent V. Vukićevića. Kako se doznaće, Aca Stanojević želi, da za novog predsjednika vlade dođe Marko Trifković ili koja druga ličnost, koja se ne ubraja u parlamentarne političke krugove.

Članak beogradske „Reči“

povodom vladine demisije.

BEOGRAD, 5. Sinočnja beogradska „Reč“, povodom demisije vlade V. Vukićevića donosi jedan karakterističan članak, u kojem se kaže da je stanovište SD Koalicije precizirano i da se više nema što da nadopuni. Članovi SDK neće nikada više pod nikiju cijenu ući u parlament, u kojem su ubijeni njihovi drugovi niti može ući u vladu, koja bi bila stvorena iz ove skupštine. To je već jasno i političkom dječaku. Svi mostovi, piše „Reč“, između SD Koalicije i vladinih stranaka su potpuno prekinuti i zato je nepojmljiv postupak Dr Laze Markovića, koji je kušao da stupi u pregovore sa g. Stj. Radićem u ime vlade. To je samo pokušaj, da se zavaraju Hrvati i da ih se nastoji pridobiti za saradnju sa današnjom skupštinom. Međutim ovaj pokušaj izazvao je u redovima SDK najveće gnušanje.

Ovaj članak beogradske „Reči“ pobudio je u svim političkim krugovima veliku pažnju, jer se smatra kao stanovište SD Koalicije u pogledu nastale vladine krize.

(Nastavak na četvrtoj strani.)

Zapljenjivanja našeg lista.

Policija, Državno Odvjetništvo i okružni Sud u Šibeniku na jednoj, a Zemaljski Sud u Splitu na drugoj strani.

U prošlu srijedu 27. 6. m., ponovno je, u momentu kad je naš list imao da bude raspačan policija najprije ga zgrabila i zabranila rasturanje.

Državno odvjetništvo saglasilo se istim postupkom policije, a okružni Sud to je i potvrdio.

Našem uredniku bilo je dostavljeno jedno rješenje zapljene s motivacijom strašnom i da „pozivlje građane da silom mijenjaju državne zakone i Ustav“.

Naš urednik se prenerazio na ovakovo motivisanje. To, što mu je policija zaplijenila list nije mu bilo ništa čudnovato. Naša policija već odavna služi volji režima bez obzira da li ovaj goni ispravne i poštene građane patriote; ali da je stvar dотle došla da se tome nade podloge i u pozitivnim zakonima kod suda nije se moglo očekivati.

Nego; — gdje nesreće, tu i sreće ima! Zemaljski Sud u Splitu, kao apelacioni, poništio je prвostepenu presudu zapljene Okružnog Suda u Šibeniku i donio je ovo rješenje:

D. 64/28/1

U ime Njeg. Veličanstva Kralja!

Kr. viši zemaljski sud u Splitu, kao sudbeni dvor II. molbe, rješavajući o žalbi Ilike Zečevića, urednika dnevnika „Narodni List“ u Šibeniku, proti rješenju dneva 27. juna 1928. posl. br. Pr. 6/28/2 kr. okružnog suda u Šibeniku, kao sudbenog dvora I. molbe u tiskovnim poslovima, u koliko je s istim bila osnažena zabranu rasturanja i prodavanja br. 66 časopisa „Narodni List“, tiskan dneva 27. juna 1928., što izlazi u Šibeniku, pod odgovornim uredništvom Ilike Zečevića, radi sadržaja ulomka članka na strani I. stupac 2. pod naslovom: „S. D. K. nepomirljiva u daljnjoj borbi“, u drugom stavu, koji počima riječima: „u skrajnjem slučaju S. D. K., a svršava riječima: „nije potrebno naglašavati“, saslušavši Državnog Nadodjetnika, u javnoj sjednici, je

presudio:

Udovoljuje se žalbi, te se poništava napadnuti dio prвostepenog rješenja.

Razlozi:

Inkrimirani ulomak pod natpisom „S. D. K. nepomirljiva u daljnjoj borbi“ ne sadrži jedno neposredno pozivanje građana, da silom mijenjaju ustav. To je ulomak telefonske vijesti iz Beograda, u kojem se samo kroničarski iznosi što se govori o stavu koji bi eventualno S. D. K. mogla da zauzme, kada bi se pokušalo riješiti krizu na drugi način nego što ona

traži, — pa prema tome za konkretni slučaj nije postojao razlog zabrane rasturanja predviđen u br. 4. čl. 19. Zakona o štampi, kako ni razlog zabrane radi izazivanja mržnje protiv države kao cjeline.

Valjalo je za to udovoljiti žalbi i poništiti napadnuti dio prвomolbenog rješenja.

SPLIT, dne 30. juna 1928.

Meischner, v. r.

Školski harač.

Na pučku školu stavljuju neprestano nove zahtjeve. Ona malo po malo gubi onu svoju pravu svrhu, a služi raznim, pa i neugodnim poslima.

Većina škol. djece osobito po nekim našim selima, ne može smotri dinara ni da preko odmora ili čak na podne utazi svoju glad; nemade otkle da kupi najnužni, a učila, često zadačnicu ili pero, a mora svako malo da nosi u školu dinar za razne vanškolske svrhe: za ustanove, značke, srećke, spomenike, knjige itd. Ušlo je u običaj, da se školska dječa esploatišu, pa su neka društva i pojedinci tako smioni, da imperativno traže od nastavnika, da daju i od sirotne djece sakupe novč. prinose, rasprodavaju srećke, značke, knjige itd. ovo podupiru i školske vlasti i županija preporukama, pa čak i naređuje i za uspjeh čine odgovornim dotične učitelje. I isto Ministarstvo Prosvjete znade narediti upravama škola, da među djecom ili narodom skupljaju novč. prinose za razne svrhe i ako je to posebnim naredbama zabranilo. Ovo sakupljanje novč. prinosa za siromašne je roditelje harač, za njihovu dječu muka, a za učitelje neugodnost. Muku muči sirom. dijete, kad vidi, da drugovi davaju, a on ne može, dočepa se često i nedopušteno novaca, da udovolji naredbi. Sve ovo s uzgojne strane nepovoljno djeluje. Učitelju je opet neugodno naredivati, kad zna, da je nemoguće od većine skucati onaj kukanji dinar. Ima opet neukog a i zlobnog svijeta, koji znade ovo i napolako tumačiti, pa se čuju i prigovori, kao da se novci skupljaju za učiteljev džep, što nepovoljno djeluje na uzgoj, jer ovim učitelj gubi na ugledu i auktoritetu i u očima mnogih postaje bezdušan.

Zato bi svako sakupljanje novčanih prinosa sa strane učitelja među školskom djecom bilo u koju svrhu moralno izostati, a tako isto i razne rasprodaja. Država ima novčanih srestava, neka pametno gospodari i potrebite svote odredi za

Ovo nije prvi put da Zemaljski Sud u našim zapljenama redovito poništava odluke Okružnog Suda. Mi to rado donosimo da svak vidi koliko nam štete, i to neposredno, nanosi naša politička vlast progoneći bez razloga naš jedini dnevnik u ovom našem gradu i kraju od Boga i od ljudi zaboravljenom. Ako podnosimo žrtve i gradani troše za održavanje lista, ne bi smjelo biti da ga policija guši već u prвim počecima.

Ali, šta mi kažemo!..... Kod nas je sve okrenulo naopako pa i ovo. Neka nas Bog sačuva oda zla!

siročad, invalide, razne ustanove, na rod. prosvjećivanje itd. pa neće onda očekivati da ove ustanove uzdržavaju školska dječa dinarom, kojega od grla otkidaju na štetu uzgoja, ugleda škole i učitelja.

Političke vijesti.

Bjesomučni napadaji radikala na Svetozara Pribiševića.

— Sve svoje napadaje radikali su upeřili najviše na Svetozara Pribiševića. Oni čine sve moguće pokušaje da razdvoje seljačko demokratsku koaliciju i da g. Radića odvoje od g. Pribiševića. Oni iznose nevjerojatne stvari, koje jedva da i najbujnija mašta zamisliti može. Ali im sve to ne pomaže ništa. Pribišević im svaki dan odnosi pristaše. Njemu se danas prvaci naroda iz raznih strana obraćaju s pismima, čak i oni koji nikad nisu bili uzanj. G. Pribišević je do sada primio čitava gomilu takovih pisama, među kojima veliki broj iz Srbije. Po ovim pismima izgleda da će se svi Srbi okupiti oko Pribiševića. Za to radikali njega najviše i napadaju i zovu g. Radića da uđe u Vladu.

Komemoracije palim žrtvama.

— U srijedu će ženska organizacija HSS održati komemoraciju palim žrtvama blg. Pavlu Radiću i Dra Đuri Basaričeku. Osobito značajna i veličanstvena bit će komemoracija što će je Prosvjetni Savjet održati a Zagrebu a četvrtak 5. o. m.

Velika sila žandarma u Zagrebu!

— U Zagreb je stigla velika sila žandarma. Saznaje se da je do sada u Zagreb stiglo 1100 žandarma.

Film velikog sprovoda u Zagrebu.

— Film koji je snimljen prilikom sprovođa blgpk. Pavla Radića i Dra Đure Basaričeka, poslat je u inostranstvo i prikazivaće se po čitavom svijetu.

Vlada bojkotira oblasti.

— Vlada je sada počela da na sav mah bojkotira oblasti. Tako je u Zagrebu uskratila plaća svima cestarima.

Zagrebačka Općina za pale žrtve.

— Općina grada Zagreba podmirila je sve troškove prenosa i pogreba palih žrtava u Beogradu.

Ostavka g. Heinzela.

— U petak je sjednica gradskog zastupstva. Vijećnici SD podnijeli protest radi brzjavnog odgovora g. Heinzela bengradskoj općini na sažalnicu, koju je primio i uzvratio zahvalom mimo volje cijelog zastupstva i zatražio ostavku gradačelnika. Očekuje se da će g. Heinzel i sam podnijeti ostavku još prije petka.

Komesar na optini u Splitu.

— Splitska općina raspuštena je G. Bonetti juče je preuzeo upravu općine.

Veličanstveni sprovod omladincu Tonka Madirazze u Trogiru.

ŠIBENIK, 4. jula

Jučer je Trogir na veličanstveni način ispratio na vječni počinak svog miljenika blpk. Tonka Madirazza. Malo tko pamti, da je u Trogiru ikada vladala tolika žalost i bol kao sada, prigodom smrti ovog plemenitog mladića i uzornog rodoljuba.

Već rano ujutro osvanuo je čitav Trogir zavijen u crninu. Svi dućani, sve radnje bile su zatvorene. Cijelokupno građanstvo sakupilo se pred kućem žalosti, da oda posljednju poštu vrhom pokojniku. Oko 8 sati stigoše u posebnim automobilima deputacije raznih društava iz Šibenika. Došlo je 12 pjevača Filharmoničkog Društva, zatim izaslanici šibenskog Sokola u odori, predvođeni cd staroste prof. Marčića, te predstavnici akademске omladine i Orjune. U 9 sati iznijeli su iz kuće lijes svog neprežaljenog brata trogirski Sokoli. Šibenska Filharmonija otpjevala je dirljivo „Tušaljku“ a zatim je krenula prema veličnoj trogirskoj katedrali ogromna žalobna povorka. U povorci su najprije nošeni vijenci a zatim je išlo cijelokupno sokolsko članstvo te sva društva iz Trogira liza lijesa koracali su duboko shrvani i ucviljeni otac i majka sa mnogobrojnom rodbinom. Poslije njih išlo je mnoštvo naroda iz Trogira i okolice. U katedri i odaluzene su zadušnice uz asistenciju cijelokupnog trogirskog clera, a nato su članovi šibenske Filharmonije otpjevali „Pokoj mu vječni“. Nakon obavljenih funkcija u crkvi, krenula je tužna povorka prema groblju, gdje su se odigrali neopisivi prizori boli i tuge. U jezovitoj tišini čuo se je samo duboki jecaj i plač nepreglednog mnoštva naroda. Sa nezaboravnim pokojnikom oprostili su se dirljivim govorima starosta trogirskog Sokola, u ime akademске omladine student Cinotti, u ime Sam. demokratske stranke Dr. Koščina, te u ime šibenskog Sokola i šibenskih društava prot. Bruno Marčić.

Nakon otpjevanje tužaljke bio je lijes spušten u grob. Teško je opisati prizor, koji se je u tom času odigrao. Zaviliše ojađeni roditelji, koji gube za vazda svog jedinca aina, zajecaše prijatelji i drugovi njegovi, koji izgubile svog dobrog i dragog Tonka, zaplakao je cijeli Trogir, koji je izgubio nadu i uzdanicu svoju. Tijelo nezaboravnog pokojnika predano je u zagrljaj hladne zemlje i dobri Tonko ostavio je sviju nas za uvijek. Odijelio se je od nas mlađ poletan, plemenit, pun

snage i volje, spremam da se uvijek založi svom svojom dušom za plemenite i uvezene ciljeve. Otišao je onda, kad je bio na pragu života i kad je toliko trebao svom rodnom gradu i cijelom narodu. Mi se u ovom času pridružujemo velikoj žalosti trogirskog građanstva, jer je mili i simpatični Tonko bio isto toliko naš koliko i njihov. Njegova smrt zadala je teški udarac svima nama, koji smo ga poznavali iz njegovih mladeričkih dana i koji smo znali cijeniti njegove plemenite vline.

Neka je vječna uspomena među nama na nezaboravnog i ljubljenog Tonka, a ucvijeljenim rođiteljima i rodbini naše iskreno saučešće!

Iz Tijesna.

Tijesno, 3. VII. 1928.

Zadušnice. Dana 30. juna održala se đevana Sv. Misa za upokoj poginulih narodnih zastupnika Pavla Radića i Dr Gjure Basaričeka. Prisustvovalo je brojno pučanstvo i ako je bio radni dan, te razne korporacije i vlasti. Za vrijeme Sv. Mise sve gostione i dućani bili su zatvoreni.

Izložba osnov. škole. 29. 30. VI. i 1. VII. ženska škola kao i prošle godine priredila je izložbu ručnih radova. Izložba je bila otvorena svaki dan od 4 1/2 do 7 u večer. Bila je brojno posjećena, osobito sa strane težačkog staleža. Svi su se divili divnom radu naše ženske djece, puni hvale za naše vrijedne nastavnice gospode Rodić i Crnčević, koje su prve potakle misao izložbe u ovoj varoši i time potakle ljubav prema školi a u na-

rodu priznanje za njihov rad i požrtvovnost. T.

Iz Paga.

Saučešće. Dne 22. VI. umro je u najboljoj dobi života naš vrijedan član i blagajnik Mjesnog Odbora SDS u Pagu. g. Jure Kaurlo.

Neka je Vječni Pokoj pokojniku, a ožalošćenoj rodbini izrazujemo naše iskreno saučešće.

Mjesni Odbor SDS u Pagu.

Sažalnica. Klubu SD Košljije u Zagrebu bio je podat slijedeći brzjav:

Duboko potreseni tragičnom smrću narodnih boraca Pavla Radića i Đure Basaričeka pridružujemo se općoj narodnoj žalosti stojeći čvrsto uz Vas.

Odbor SDS Pag.

Iz Murtera

Sprovod Ane Mudronja. Na 3. VII. pokosila je nemilo smrt jedinici unuku g. Andrije Mudronje, našeg predsjednika SDS., 4 godišnju Anu Mudronja. Mila pokojnica, uza sve to što je bila 4 godišnje dijete, dala je mnogo prilike veselju svojima i u Sokolu. Jučer poslije podne bio joj je sprovod, kojem je učestvovalo cijelo selo i predstavnici mnogih seoskih bilo političkih ili drugih časti.

Izrazujemo našem vrhom predsjedniku na gubitku njegove miljenice naše najiskrenije saučešće. — Uprava S. D. S.

Op. ured. S naše strane g. Mudronji iskreno saučešće.

GRADSKA KRONIKA

Sv. Ćiril i Metod. Danas se slavi da naših slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda. Proslava je kao i svake godine do sada. Radnje su otvorene.

Tučnjava na obali. Među obalnim radnicima došlo je jučer do tučnjave, koja je imala svoj epilog na policiji. Knežević Nikola Tomić, Šarić Ivo pok. Ante i Marić Ernest kažnjeni su policijski radi te proklete tučnjave na 5 dana zatvora.

Radnici iskoristite priliku. Belgijski konzulat u Šibeniku traži za inozemstvo nekoliko klesarskih radnika. Plata je od 32 do 45 franaka dnevno, a propisani rad 8 sati i to pod vedrim nebom. Za informacije обратите se na Putnički Ured u Šibeniku.

Još o požaru u Konjevratima. Sastav drugčije nego je to glasila prijava kod policije, koju smo bili i mi u našem listu iznijeli, sada se je ustanovilo da požar kojim je sagorjela kuća i sve što je u njoj bilo — nije nastao iz neopreznosti, odnosno od neugrađenoga žara gdje su se peciva toga dana pekla. Ustanovljeno je da vatrica nije mogla doći otuda, jer je to mjesec potpuno ograđeno debelim zidom na način da je takav slučaj sastavim isključen.

Vlasnik g. Krste Milovac koji je sigurno na pravdi Boga nastradao sa ovim je grđno oštećen za preko 200.000 Din.

Kako je mogao da nastane požar, o tom se još nezna. Ako se u tom pravcu dode do kakvog rezultata informiraćemo našu javnost, koja s velikim interesovanjem pratit će ovaj događaj.

Javna zahvala.

Shrvani žalošću nad gubitkom naše mile

ANE

izrazujemo zahvalnost g. Dr Dragi Kuluriću, ljekaru, koji je sve nastojao da nam je spasi. Zahvaljujem vlč. g. Don Ivi Beraku, koji je sproveo milu pokojnicu na vječni počinak. Veliku zahvalnost dugujemo obitelji g. Narciza Skaričića, obitelji g. Jakova Zelića i g. prof. E. Ježini. Harni smo upravi S. D. S., Jugoslav. Sokolu, crkvenom Pjevačkom društvu, djevojačkom društvu i svim mjesnim vlastima, koji su nam na bilo koji način olakšali tugu. U velike zahvaljujemo cijelokupnoj rodbini i prijateljima, koji su nas pohađali i iskazali iskreni znak saučešća u našoj boli.

Neka svima bude vječna hvala i od Boga plata.

Tužna obitelj Andrije Mudronja.

